

UJ KELET

FÜGGETLEN NAPI LAP

Alapító főszerkesztő: Dr. Marton Ernő מרטון מרדכי

6 OLDAL (értéktöbblet: adóval) 4 SEKEL TEL-AVIV, 1981 SZEPTEMBER 27., VASARNAP 10,098 sz.

Kompromisszumos határozat Bécsben, a Nemzetközi Atom-ügynökség ülésén:

Ideiglenesen felfüggesztették az izraeli kohó üzemanyag-ellátását

A Nemzetközi Atom-ügynökség bécsi ülésén elutasították az Izrael kizárására vonatkozó határozatot és helyette kompromisszum eredményeként megdölgálták Izraelt az iraki atomkohó lebombázása címén, valamint szankciót is alkalmaznak ellenünk: egy éven át nem látják el üzemanyaggal az izraeli kísérleti atomkohót.

Győzött a Makkabi Natanja és a Bétár Jeruzsálem

A labdarúgó NB 3-ik fordulójában a Makkabi Natanja nagy győzelmet aratott a Makkabi Tel Aviv felett és hasonló módon győzött a Bétár Jeruzsálem a Simson ellen.

- Részletes eredmények:
- Makkabi Natanja — Makkabi Tel Aviv 6:0
  - Bétár Jeruzsálem — Simson 4:0
  - Hápoél Tel Aviv — Hápoél Rison 1:0
  - Bné Jehuda — Makkabi Petách Tikva 1:0
  - Makkabi Jaffa — Hápoél Beér Séva 3:1
  - Makkabi Haifa — Hápoél Jeruzsálem 1:0
  - Hápoél Kfár Szábá — Bétár T. A. 1:1
  - Hápoél Petách Tikva — Hápoél Jehud 0:0
- A bajnokság állása:
- Bné Jehuda 6 pont
  - Hápoél Tel Aviv 6 pont
  - Makkabi Natanja 5 pont
  - Bétár Jeruzsálem 4 pont
  - Makkabi Haifa 4 pont
  - Makkabi Tel Aviv 4 pont
  - Makkabi Jaffa 3 pont
  - Hápoél Jehud 3 pont
  - Hápoél Kfár Szábá 3 pont
  - Hápoél Jeruzsálem 2 pont
  - Makkabi Pet. Tikva 2 pont
  - Hápoél Pet. Tikva 2 pont
  - Hápoél Rison 1 pont
  - Bétár Tel Aviv 1 pont
  - Hápoél Beér Séva 1 pont
  - Simson 1 pont

AZ ORSZÁGOS LIGA EREDMÉNYEI:

Hápoél Bét Semes — Makkabi Jáven 1:1, Hápoél — Hápoél Haifa 2:1, Hápoél Bét Seán — Hápoél Názáret Ilit 2:0, Hápoél Akkó — Bétár Rámle 3:1, Hápoél Kirját Gát — Hápoél Tel Chánán 2:2, Makkabi R. Amidár — Bétár Natanja 0:0, Hápoél Tibériás —

Változás a Lottó sorsolás dátumában

Az ünnep miatt a Lottó legközelebbi sorsolását 1981 október 5-én hétfőn, és nem szeptember 29-én tartják.

Az úrlapok átadásának határideje 1981 október 4.

MIFAL HAPAJISZ
KIVAN ÖSSZES VEVŐINEK ÉS IZRAEL NÉPEINEK

igis

atomügynökség részéről. Ezt Jeruzsálem eddig visszautasította. A szélsőséges országok Izrael azonnali kizárását javasolták, aztán a tagsága felfüggesztését szerették volna, végül aránylag enyhe, kompromisszumos határozat született.

A szavazás aránya a következő volt: 51 delegátus szavazta meg, nyolcan elleneztek, 27 delegátus tartózkodása mellett.

SZADÁT MEGERŐSITI RENDSZERÉT

Anuár Szadát, Egyiptom elnöke tegnap elmondott beszédében újabb figyelmeztetést intézett az ellenzékhez, hogy hagyják abba a rezsim ellen folytatott aknamunkájukat, mert lecsap rájuk.

A NEMZETKÖZI ÉLET HIREI

KINABAN őszi hadgyakorlatot rendeznek ezekben a napokban. A valamennyi fegyvernemet átfogó hadgyakorlat a legnagyobb, amelyet valaha is rendezett a népi Kína. Tegnap a külföldi újságírók számára sajtófogadáson ismertették az arányait s közölték, hogy egy Peking környékén lévő tartomány lesz a manőver központja.

TANZANIA külügyminisztere a nemazonosuló — az úgynevezett „harmadik világ”-hoz tartozó — államok jelöltje az UNO főtítkári posztjára. A közgyűlésen kétharmados többsége van ennek a tömbnek, de az UNO alapokmánya szerint, a Biztonsági Tanácsban belül az őt nagyhatalom képviselőinek vétőjoga a főtítkári tisztség betöltésének rendezésekor is érvényesül. Dr. Kurt Waldheim fenntartja, hogy megmérkőzik az ellenjelölttel, és kísérletet tesz a főtítkári poszt elnyerésére, miután két kádenciát szolgált. Tíz éve került a pozíciójába.

THATCHER angol miniszterelnök Bahreinban tárgyalt tegnap az olaj-hercegség vezetőivel. — Ma Kuweitba folytatja útját, amelynek célja, hogy „összehangolja” Anglia következő lépéseit külpolitikai vonatkozásban — a körzet békés jövője érdekében”.

HAZUGSÁGNAK minősíti Washington azt a kubai vádat, amely szerint az amerikaiak kémiai fegyverrel próbálják megdölgálni Fidel Castro népét. Ujabb egy bizonyos járvány terjedt el Kubában és a felelősséget az amerikaiak nyakába akarják varni Kuba vezetői. Ezzel szemben az igazság — hangzik a wa-

nyugat-németországi üdülőhelyen befejezéshez közeledik az olimpiai kongresszus, amely a Nemzetközi Olimpiai Bizottság ténácsadó testülete. A hat napig tartó vita után kerül sor a NOB ülésére. Napirenden néhány elvi és gyakorlati kérdés eldöntése szerepel.

NYUGAT-EURÓPÁBAN mára virradóra visszaigazították az órákat és véget ér a nyári időszámítás. Majdnem valamennyi ország egyszerre állt át a téli időszámításra, néhány országban csak október elsején kerül erre sor.

A SZOLIDARITÁS lengyel szabad szakszervezet irodája megnyílt New Yorkban. Ennek vezetője sajtófogadáson elmondotta, hogy a jövőben ez a központ tájékoztatja majd a lengyel szabad szakszervezet tevékenységével összefüggő problémákról az amerikai és a nyugati világ sajtóját.

MITERRAND, Franciaország államelnöke október 18-ikán Washingtonba látogat, ahol Reagan elnök vendége lesz.

A DIE WELT című nyugat-német lap azt az értesülést közli, hogy a nyugat-német és a kelet-német kormány között elítéltek cseréjére vonatkozó egyezmény van kialakulóban. — Az egyezmény szövege általános, de tulajdonképpen a hírszerzőkre vonatkozik, akik a kormányaik, illetve kémszervezeteik megbízásából egymás országában tevékenykedtek és jelenleg 15—20 éves fegyházbüntetésüket töltik.

MA VÁLASZTJÁK MEG az Angol Munkáspárt helyettes vezetőjét. Hónapok óta folyt a korthabórú a párton belül, mert nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy ki kerül a Labour 2. számú helyére. A párt igyekszik rendezni a soraikat, mert a hatalom visszaszerzésére törekszik.

BADEN-BADENBEN, a híres

Miterrand megérkezett Szaudiába

Miterrand, Franciaország államelnöke népes küldöttség élén tegnap Szaudiába érkezett. Őt miniszter van az elnökkel, akit Chaled király, Fahed herceg, a trónörökös és a kormány tagjai fogadtak a repülőtéren.

Az elnök és Szaudia vezetői azonnal megkezdték tárgyalásukat. Ezek középpontjában az úgynevezett „szaudiai kezdeményezés” a Fahed herceg által előterjesztett közel-keleti rendezési terv áll. Miterrand szerint ez a legéletrevalóbb elképzelés, amit a probléma megoldásával kapcsolatban eddig hallottak.

Itt jegyezzük meg, hogy Miterrand az elutazása előtt Párizsban találkozott Simon Peresz Kneszet-képviselővel, az izraeli ellenzék vezetőjével, aki a Szocialista Internacionálé vezetőségének párizsi ülésén vett részt, és az elnök ebédvendége volt — más küldöttségek vezetőivel együtt. Az ebéd után négyszemkört is tárgyaltak.

Ez volt Miterrand megválasztása óta az első alkalom, hogy

az elnök élvonalbeli izraeli politikussal tárgyal.

Cheysson francia külügyminiszter New Yorkban, az UNO központjában megbeszélést folytatott Gromiko szovjet külügyminiszterrel.

A Novosztyi szovjet hírgyűnökség tegnap kommentárt tett közzé az amerikai—szaudiai kapcsolat alakulásáról.

Elles fenyegetést tartalmaz a kommentár. Moszkva megfenyegette Szaudiát, ne csatlakozzék az amerikai stratégiai tervhez, mert ha erre sor kerül, „belátathatatlan és esetleg váratlan következményei lehetnek a Közel-Kelet térségében”.

A megfogalmazás majdnem nyílt fenyegetés a katonai beavatkozásra.

A beiruti szélsőbaloldali „Á-Száfír” című lap közölte a Novosztyi hírgyűnökség kommentárját. Megjegyezzük még, hogy Moszkva a szaudiai uralkodó családot és nem az országot fenyegette meg. Szó szerint így szól a kommentár vonatkozó szakasza: „Ha nyíltan csatlakoznak az amerikai—izraeli—egyiptomi szövetséghez, talán ez lesz a szaudiai uralkodó család utolsó lépése”.

AZ ELSŐ ESŐ

Tegnap a Szinájban és az ország több más részén — például Jeruzsálem környékén — eső volt. Egyes helyeken jégverés volt. — Galambtojás-méretű jég esett. Mára — a meteorológiai intézet jelentése szerint — a tegnaphoz hasonló lesz az idő.

Felejthetetlen drágánk

FLEISCHMANN JICCHÁK (ICI) ל"י

Dunaszerdahely — Natanja SÍRKÖAVATÁSÁT

Bné Brákbán, a ponyevicsi temetőben (ב"מ אלהי) 1981 szeptember 27-én ma, vasárnap délután 4 órakor tartjuk.

A FLEISCHMANN ÉS TAUBER CSALÁD

Porig sújtva közöljük, hogy mindannyiunk szeretett drágája,

Hammer Mirjám (Médi)

Petrozsény — Tel Aviv

hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése ma, vasárnap lesz. A temetési menet 13 órakor indul a Dafna utca 5. szám alatti halottasháztól a choloni temetőbe. Autóbusz áll a kísérők rendelkezésére.

Gyászolják: férje, Dezső, fia, Zeév, menyee, Slomít, unokái, Erán és Ido, testvérei Nándor, Valvi és Johanna.

Sívát ülünk az elhunyt lakásán, T.A., Csernyichovszky 24.

Mély fájdalommal jelentjük, hogy szeretett édesanyám

MONTÁG PIRI (szül. Messer)

Kisjenő — Temesvár — Naharia

89 éves korában elhunyt. — Temetése ma, szeptember 27-ikén, d. u. 2 órakor lesz a nahariai temetőben.

Gyászolják: fia dr. Montág János, menyee és a család

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett anyunk,

Brucker Paula

hosszú szenvedés után nincs többé. — Ma, vasárnap, — szeptember 27-ikén, d. u. 2 órakor temetjük a natanjai temetőben. 1.30-kor külön autóbusz indul a temetésre a megboldogult lakásától (Remez u. 26.).

Gyászolják: fiai, menyeei, unokái, dédunokái, a Gergely és Geri családok (Budapest, London, Haifa), a rokonság és a barátai.

NEM LESZ „SZERELMES ÉJSZAKA” TIBÉRIASON

Jigál Bibi, Tibériás polgármestere megtiltotta a városban behirdetett „Szerelmes éjszaka” megrendését. A polgármester a városban sétált, amikor meglátta a hatalmas plakátokat, amelyen meztelen nők és férfiak láthatók. Az esemény — többek között — hirdette „a leghosszabb csók” versenyét, „csiklandozási versenyt” és hasonló pikáns dolgokat. A művészek sorában fel kellett volna lépnie Cvika Picknek, a Tiszlám-együttesnek és más, a fiatalok által kedvelt szereplőknek.

A polgármester elmondotta, hogy a város lakosságának egy része megdöbbenve fogadta az esemény tervét, amelyre nem adtak ki engedélyt. Bibi hangsúlyozta még, hogy a „Szerelmes éjszaka” a szlichot napok idején és Ros Hásáná közeledtével akarták megtartani és mindez rabbi Méir Bál Hanesz sirja mellett.

A MŰVÉSZ 90 ÉVES

Jeruzsálemben az Izráel Múzeumban megnyitott József Záreczki festőművész kiállítása. Az ország művészeti életének ismert személyisége 90 esztendő.

Teddy Kollek, Jeruzsálem polgármestere nyitotta meg a nem mindennapi érdekességű kiállítást.

A történelem megismétlődik?

A vita olyan heves volt, mint ha nem is mult volna el 36 év azóta, amióta az Écel felrobbantotta a Dávid király szállót Jeruzsálemben. A hotelben ünnepelek Firestone Clark „Tüzzel és vérrrel” című könyve héber kiadásának megjelenését. A könyv a Dávid király szálló felrobbantásáról szól.

Miután koccintottak, Jákob Achiméir meginterjúvolt néhány embert, akinek annak idején köze volt az üggyhez. Közöttük Teddy Kollek jeruzsálemi főpolgármestert is. Kollek elmagyarázta, hogy ma sem változtatta meg véleményét és ellenzi a történelmi tények megmésztását. Véleménye szerint az Écelnek sokkal kisebb része van az angolok kiűzésében az országból, mint ahogyan azt beállítják.

„Kétséges — mondja Kollek —, hogy az Écel és a Lechi terrorakciói elértek-e valami eredményt, annak ellenére, hogy elismerem bátorságukat. A „Hidák éjszakája”-akció például sokkal hasznosabb volt és abban ártatlan polgárok nem vesztek életüket.”

Az interjú során megszólalt Jicchák Avinoám, aki az Écel jeruzsálemi parancsnoka volt abban az időben és nemcsak, hogy élesen támadta Kolleket kijelentéséről, hanem azzal is vádolta, hogy együttműködött az angokkal.

APRÓHIRDETÉSEK

- AMOSZ MINDENT VESZ! Lakás felújítás, háztartási gépek, autók, ruhák — árultárgyakat 03-837613. 03-832057 és este 03-556975
- VENNEK orosz, vagy német zongorát, bármilyen állapotban. Kézzelvezett fűzők. 03-298373, 03-313694.
- „SZRIGEL HELEN” keres gyakorlati overloket és Singer varrónóket, gyakorlati modellirozomákat teljes és illandó állásba, jó feltételek. Házhozud-u. 4. Bloomfield stadionnál 03-821228.
- NIROSZTA edények munkatáncoknak közvetlenül a gyárból: Mose Hecht Ltd., Eljat u. 36. T. A. 827627. Export felületek az eladási raktárból, Jehuda Hálsvy u. 2. T. A. tel.: 659310, vasárnaponként csütörtökig, 7.30-12.30 között.

UJABB VÁLSÁG A VNP-BEN

A Lámifne-csoport tagjai kiválással fenyegetőznek

A Vallásos Nemzeti Párt Lámifne-frakciójának tagjai elhatározták, hogy erélyes formában lépnek fel a fiatalok frakciója ellen, még ha ez azzal is járna, hogy lemondassák dr. József Burgot és a Hápoél Hámizráchi kiválva a VNP-ből.

A Lámifne-csoport tagjai azzal vádolják a frakció vezetőjét, hogy teljesen behódolt a Zvulun Hammer és Jehuda Ben-Méir vezetés alatt álló fiataloknak. Ez a forrongás azt eredményezheti, hogy úgy dr. Burg, mint Ráfael Ben-Nátán, akit a Lámifne erős emberének tartanak, kénytelen lesz felvenni a küzdelmet nem

UJABB REPÜLŐGÉP-ELTÉRÍTÉSI KÍSÉRLET LENGYELORSZÁGBAN

A PAP lengyel hirszolgálati iroda közlése szerint újabb repülőgépeteltérítési kísérlet történt a Kattowitz-ársói vonalon. Ezúttal is fiatal emberek próbálták arra kényszeríteni a pilótát, hogy repüljön Nyugat-Németországba.

A jelentés szerint elfogták és letartóztatták a merénylőket. Az utóbbi két hónap során hét repülőgépeteltérítési kísérletre került sor Lengyelországban. Az ezt megelőző kísérlet néhány nappal ezelőtt sikerült is.

csak a fiatalok frakciójával, hanem a Lámifne-csoport tagjaival is.

A legutóbb tartott összejövetelen az egyik felszólaló úgy nyilatkozott, hogy a VNP ma nagyon messze van attól a vonaltól, amit a Hápoél Hámizráchi valaha is elképzelt magának. Nemzeti kérdésekben a párt jobb oldali politikát követ és vallásügyekben, a szélsőséges vonal tette magáévá. A Lámifne vezető

sege behódolt az irányzatnak, ahelyett, hogy felvette volna ellene a harcot. „Bennünket nem érdekel ha a Mizráchi és a Hápoél Hámizráchi utjai szíjjelválnak. Nem egyezünk bele abba, hogy a párt vezetése teljes egészében Hammer kezében legyen, sem abba az állapotba, hogy a Lámifne csak papíron vezesse a pártot, mert ami most történik, az csak szemfényvesztés” — mondta.

A svéd külügyminiszter az UNO-ban:

«A Szovjetunió lábbal tiporja a nemzetközi jogot»

Olsten, Svédország külügyminisztere az UNO-közgyűlésen elmondott beszédében élesen bírálta a Szovjetuniót, mert erőszakos módszerekkel próbálja megakadályozni a lengyelországi szabadsághoz való kibontakozását.

— Nincs olyan nemzetközi megállapodás, amely jogot adna a Szovjetunióknak, az UNO tagjának, hogy egy másik ország —

történetesen szintén UNO-tagország — belligyeibe avatkozzon és durván lefekezze egy igazságos mozgalom tevékenységét.

A külügyminiszter így fejezte be:

— Az a véleményem, hogy a Helsinkiben aláírt megállapodást is megsérti a Szovjetunió, amikor igyekszik befolyásolni a lengyelországi helyzetet.

A bécsi zsinagóga ellen végrehajtott merénylet egyik tettese:

«Bagdadból kaptuk a parancsot»

Chászán Márván, a bécsi zsinagóga ellen végrehajtott merénylet egyik elkövetője a rendőrségi vizsgálat során megváltoztatta eddigi magatartását és vallomást tett. Közölte, hogy Prágából érkezett az osztrák fővárosba a büncselekmény elkövetése céljából.

Korábban azt mondta a 30 éves terrorista, hogy Svájc-ból érkezett.

A vizsgálat első szakaszában nem volt hajlandó válaszolni arra a kérdésre, honnan kapták a parancsot a büncselekmény végrehajtására. Márván most bevallotta, hogy a parancs Bagdadból érkezett.

Az eddigi nyomozati anyagból az derül ki, hogy a bécsi zsinagóga ellen az „A-Száiká” terrorszervezet tagjai hajtották végre a merényletet. A Jediot Achronot bécsi tudósítójának értesülése szerint Bécsben és Budapesten tevékenykednek az „A-Száiká” terrorszervezet tagjai.

Új kórház Bné-Brákban

Bné Brák városa területéhez tartozó északi dombon, ahol a városi raktárak állnak, a napokban hozzákezdtek egy új kórház építéséhez, melynek különlegességét, vallásos jellege adja meg. Az építés elő fázisában a kórház óvóhelyeit készítik el, magát a központi épületet és szárnyait néhány hónap múlva. A kórház maga 12 dunám területet foglal el, míg a beépített rész húszezer négyzetméter lesz.

A kórház felépítése és berendezése körülbelül 25 millió dollárba kerül, mely összegnek nagyrészt külföldi adományokból hozzák fel. Az intézmény kezdeményezője és pénzügyi varázslója dr. Mose Rothschild orvos Bné Brákból.

Legelőször a szülészeti és gyermekgyógyászati osztályai nyílnak meg, köztük a szülészoba, operációs terem és a szolgáltatások, beleértve a bejáró betegek rendelőjét.

Herzl Ávitán, akit bankrablásért 15 évi fegyházbüntetésre ítélték, megszökött, amikor a börtönből beteg édesapja meglátogatására kísérték.

Az apa súlyos szívbeteg és felkérte a börtön-felügyelőt, tegye lehetővé fia számára, hogy meglátogassa. Herzl Ávitánt két fegyőr kíséretében engedték el a látogatásra, az apa Növé Sárét negyedben lévő lakására. Amikor, a látogatás befejeztével, visszaindulás előtt álltak, Ávitán

A beér-sévai kórházban kezelik volt sakk-világbajnokot

A beér-sévai kórházban kezelik a 80 éves dr. Max Euwe volt sakk-világbajnokot, aki izraeli látogatása során szívrohamot kapott. Dr. Euwe matematikus professzor, aki két évvel ezelőttig a nemzetközi sakk szövetség elnöke volt, hazájából, Hollandiából mintegy 10 nappal ezelőtt érkezett Izraelbe. Itteni látogatását börtönbetegsége kezelésére is felhasználta és a Holt tenger

Mi, csehszlovák-zsidók

Az alábbi cikket dr. Jehuda Láháv, a Jediot Achronot című déli lap szlovákiai születésű munkatársa tette közzé lapja hasábjain.

A legujabb divat most — Mi, az áskenáziak, Mi a jemeniek, Mi a bolgárok, címen írni cikkeket. Büszke szefárd zsidó vagyok, Örülök, hogy áskenázi vér folyik az ereimben, Román eredetem a büszkeségem forrása, és hasonló stílusban. Az csak természetes hogy az embernek kedve támad csatlakozni e hatalmas folyamhoz és Mi a csehek-ről írni. Miért? Nekünk nem szabad a térképen szerepelni?

Mi is büszkék vagyunk arra, ami vagyunk. Lehet-e ez másképpen? Hiszen annakidején már megírta Kurt Tucholsky, a neves német-zsidó humorista: „Zsidó vagyok és büszke vagyok rá, hogy zsidó vagyok; ha nem lennék rá büszke akkor is zsidó lennék. Hát inkább büszke vagyok rá”. De mit lehet írni a csehekről? Még a karcolat címe is problematikus: Mi a csehek? Vagy Mi a szlovákok?

A régi vice szerint, Csehszlovákiában vannak csehek és vannak szlovákok; csak a zsidók a csehszlovákok. De ez egyszersmind az egyetlen vice, a csehszlovákokról, amelyet ismerek. Mi ez, összehasonlítva, például a jekérről szóló ezer meg ezer zamatos viceel?

Mi a véleményük rólunk, a csehszlovákokról? Minden biznnyal azt fogják válaszolni: — Persze, persze, egész jó fiúk maguk... — Nem csak vicek nincsenek rólunk, káromkodások és szidalmak sem, mint például a marokkóiakról, a románokról, a lengyelekről. Még csak egy különleges akcentusunk sincs, amelyet utánozni lehetne, mint az amerikaiak, vagy az irákiak, vagy a németek, vagy a magyarokét. Csak mi, magunk közt vagyunk képesek megkülönböztetni a mi külön cseh akcentusunkat, de mire való ez, ha még Tuvia Cafir sem vesz fáradságot utánozni, Szepl Rivlínről nem is beszélve.

Nekünk nincs képviselőnk a kormányban. Még csak miniszterhelyettesünk sincs (pedig abból annyi van most mint a szemét), nincsenek embereink a heroin-csempészek között, nincsenek elit-vendéglőseink, nekünk nincs egy külön futbalcsapatunk, sem egy tündöklő manekünk. Egyáltalán semmi! Ugy tünik nekem, hogy még a ramlei börtönben sem vagyunk képviselve. Hová jutunk így?

A „gefílte fis” szempontjából — amelyet az utóbbi időben eszmei érv színvonalára emeltek — helyzetünk nem rossz. Akárkit tanunk hívhatok, hogy nem szeretjük, nem esszük. Annakidején, Merhavja kibucban, negyven pótagadot kellett készíteni a cseh ifjusági csoport tagjainak, valahányszor „gefílte fis” volt ebédre. De kétfelm, hogy Raanan Naim képviselőnek ez elég lenne hogy támogatja jelöltségünket a Kneszet pénzügyi bizottságába; a külügyi bizottságról nem is beszélve. Még arra sincs esélyünk, hogy „tisztelbeli szefárdoknak” nevezzenek bennünket ki, mint ahogyan a magyarok „tisztelbeli árjak” voltak, amikor az árja faj volt divatban.

Röviden szólva: sérelmeztek vagyunk. Hopp! Hiszen ez az amire vágytunk: sérelmezettség. Vége mi is olyanok vagyunk mint a többiek!

Megszökött egy 15 évre ítélt fegyenc

Herzl Ávitán, akit bankrablásért 15 évi fegyházbüntetésre ítélték, megszökött, amikor a börtönből beteg édesapja meglátogatására kísérték.

Az apa súlyos szívbeteg és felkérte a börtön-felügyelőt, tegye lehetővé fia számára, hogy meglátogassa. Herzl Ávitánt két fegyőr kíséretében engedték el a látogatásra, az apa Növé Sárét negyedben lévő lakására. Amikor, a látogatás befejeztével, visszaindulás előtt álltak, Ávitán

engedélyt kért, hogy bemehesen a mellékhelyiségbe. A fegyőrök az ajtó mellett várakoztak, nem gyanították, hogy Ávitán megszökött, minthogy a lakás harmadik emeleten van. Mikor azonban a várakozás már hosszúnak tünt, betörték az ajtót és legnagyobb meglepetésükre a fegyenc eltűnt. A jelek szerint a szennyvízvezető-csőön csúszott le.

Ávitán egyike volt annak a négy rabláknak, aki UZI-géppisztollyal és kézigranátokkal felszerelve, 1979 május 1-én berontott a Benk Leumi rámat-ávi fiókintézetébe, ahonnan 10 millió font összegű készpénzt és csekket rabolt. Menekülés közben kézigranátokat dobta az üldöző rendőrökre és csak szerencsés véletlen folytán nem történt sebesülés. A tárgyaláson kiderült, hogy Ávitán volt a rablás értelmű szerzője.

Az országos börtön-felügyelő vizsgálatot rendelt el a szökés ügyében. A rendőrség nagy erővel folytatja a nyomozást Ávitán kézrekerítésére.

A 60 éves Náhálál

AZ ELSŐ SZÖVETKEZETI FALU

Irta: FUCHS AVRAM

... felkapaszkodtunk a magas kopár dombra, amelyet megtisztítottak az elszórt sziklaktól és bokroktól. Látni akartuk azt a völgyet, ahol idővel felépítjük falunkat. Megdermedve néztünk körül. Pillantásunk végigsiklott a dombon, s ime nagy temető körülöttünk. Megdöbentünk. Nyugaton dusan virágzó völgy terült el, lábaink sirokat tiportak. Elnémultunk. A legfiatalabb közöttünk alig hallhatóan suttogta: Hiszen élni akarunk! — Itt fogunk letelepedni! — válaszolta társa. Amikor leereszkedtünk a dombról, tudtuk, hogy itt építjük fel otthonunkat.

Ezekkel az egyszerű szavakkal jegyezte fel Smuel Dáján (Mose Dáján apja) első találkozását azzal a hellyel, ahol társaival együtt, 60 évvel ezelőtt felépítette nemcsak Izráel, de az egész világ első szövetségi faluját. Náhálál.

A HÁROM FORRÁS KÖZÖTT

A letelepedni készülő fiatalok kal volt dr. Hilél Jáffe orvos, a zsidó telepítési mozgalom hőskorának malária elleni harcosa, aki a jelenlevőket minden áron igyekezett lebeszélni arról, hogy itt, a Jizráel völgye mocsaras nyugati részének szivében, a bibliai Náhálál helyén levő Málul (Máhálul) arab falu szomszédságában építsék fel otthonukat.

A jelenlevők visszatértek a Heifa—Dzsedda országutat építő munkások ideiglenes táborába (a mai Rámát Jisáj helyén), ahol a 80 tagú letelepedő csoport jelenlévő 16 tagja közül 14 úgy döntött, hogy a három forrás közötti dombon az akkori mocsarak helyén Máhálul szomszédságában építi fel lakhelyét. Náhálál.

AZ UJ ZSIDÓ KOVÁCSA

Náhálál alapítása nemcsak az első izráeli szövetségi falu felépítését jelenti, hanem fontos mérföldkő volt az országépítés történetében. A falu felépítése közel egy évtizedes, gyakran késhegyre menő cionista-ideológiai vitára tett pontot. Ma, amikor hazánk minden részében közel 850 virágzó szövetségi faluban folyik az országépítő és a termelő munka, nehéz elképzelni, hogy olyan előrelátók, idealisták, mint például Dávid Ben Gurion is, hevesen ellenézték a szövetségi falu elvét, gondolatát és természetesen a megvalósítást.

Végeredményben nyugodtan mondhatjuk, hogy a jubiláló Náhálál volt az első olyan zsidó falu, ahol nemcsak a szórványok egybegyűjtése, egybeolvasztása valósult meg, a szülőföldhöz történő visszatérés által, hanem sikerült a tegnapi intellektuelekből és „luftmenschekből” szorgalmas önálló parasztot „építeni”. Ezt bizonyítja a Náhálál követő szövetségi falvainak száza sikere.

IDEOLOGIAI VITÁK

Dávid Ben Gurion azért ellemezte a szövetségi falu felállítását, mert ezt a települési formát nem tartotta „eléggé cionista” tanak és eléggé szocialistának”. Az eret jizráeli munkásmozgalomban folyó éles vita ellenére gyorsan terjedt a szövetségi falu ideológiája. Nem tévedtünk a

szóhasználatban, mert ezekben az években (1912-ben), a zsidó uttorók minden lépését ideológia kísérte. A szövetségi falu hívei elsősorban a „második alijához” tartozó olyan chalucok voltak, akik néhány évet már a moszavák (magánfalvak) parasztjainál dolgoztak és így gyakorlatot szereztek a mezőgazdasági munkában.

Ezek a nehéz napokat átélő munkások már ráuntak arra, hogy idegenek gazdaságában dolgozzanak, vagy nem akarták a munkások kollektívák tagjai lenni. Olyan formát kerestek, amely egyrészt a társadalmi igazság és a mezőgazdaságban elvégzett testmunka elvére támaszkodott, másrészt pedig maximális mértékben megőrizte az önálló családi keretet.

A LÉNYEGES KÜLÖNBSEG

A vita éveken át folyt. A Ben Semeben 1912 decemberében megtartott harmadik munkások kongresszuson kezdődött, de konkrét formában csak két évvel később (1914) a Póriában rendezett ötödik munkások kongresszuson jutott kifejezésre. Az új eszme hirdetői hangoztatták, hogy a nemzeti jellegű letelepedés megvalósítására törekednek.

Ezen a munkásokongresszuson véget ért nemcsak az ideológiai, hanem a filológiai vita is. Eddig ugyanis moszav-poálimról, vagyis munkás-faluról beszéltek, de a szövetségi faluk eszméinek hirdetői élén Eliézer Sochát és Eliézer Jáffe vezetőkkel (az utóbbi Náhálál egyik alapítója) végre először moszav ovdimról, vagyis a dolgozók falujáról, napjaink nyelvén a szövetségi faluról beszélt. A két kifejezés közötti lényeges különbség az volt, hogy a „munkás-falu” elvét vallók mások gazdasági mellett gondoltak letelepedni, hogy mint mezőgazdasági bérmunkások dolgozzanak. A „dolgozók faluja” elvét hirdetők önálló keretet kerestek és nem akartak „más szolgája lenni”.

KÉSZ TÉNYEK

Közbejött az első világháború, de a szövetségi falu gondolatának megvalósítása további híveket toborzott és végre sor került az első lépésre. Minden letelepedő számára biztosítani kellett „egy kis darab” nemzeti földet, ahol a maga és a családja közös munkájával megteremeli a saját szükségleteit. Eliézer Jáffe lelkesen terjesztette „a szövetségi falu alapítása” című füzetét, amelyben lefektette a tagfelvételhez szükséges feltételeket és leszö-

gezte, hogy a szövetségi faluban nem lehet kevesebb, mint 50 család és több, mint 100 család.

Már 1919-et irtunk, amikor a későbbi Náhálál magvát képező első 15 tag megszerveződött és számuk néhány hónapon belül közel 50 gyakorlott munkásra emelkedett. Képviselőik szünetlenül tárgyaltak a Váád Hácirim (Delegátusok Bizottsága) a Sochánul tárgyaltak a Váád Hácirim, amely két helyet ajánlott letelepedésre. Mind a két hely benépesítését sürgették, mert a zsebforró földeket akkor vásárolták az araboktól, és még melegebben kész tényleket akartak teremteni”.

AZ ELSŐ SÁTOR

1921 májusában a két helyet, a mai Jágur kibuc helyét (Haifa mellett) és Máhálul ajánlották fel a csoportnak, amely az objektív nehézségek dacára az utóbbi helyet választotta.

A családok Názáretben laktak és az első telepek 1921 szeptember 11-én érkeztek meg a kijelölt helyre, ahol „a Givát Háikbus”-on, vagyis a „Hódító dombján” felültök az első sátor. Ekkor még heten voltak. Másnap reggel viszont hét sátor állott a szemközti dombon, ahol 20 olyan munkás töltötte az éjszakát, aki a terület felosztásával, parcellázásával foglalkozott.

Jobb kézzel emeli az árakat, bal kézzel leviszi — azaz: a kinstár különös logikája

Az anekdóta már többször volt időszerű. Amikor az angol kormány, Issten tudja hanyadszor, ismét elhatározta, hogy alagutat furat a La Manche csatorna alatt, meghirdette a verseny pályázatot és számos ajánlatot kapott rá. Az ajánlatok 800 millió és másfél milliárd dollár között mozogtak, de volt közöttük egy, amelyben mindössze 50 millió dollárt kértek az egész munkálatért.

Osszeült az elbíráló bizottság, sorra meghívta az olcsóbb ajánlattevőket, köztük az 50 millió dollárosat is, ezt persze főképp azért, hogy elszórazkozzanak rajta. Megjelent előttük egy egyszerű zsidó ember és bemutatkozott, ő tette az olcsó ajánlatot.

Az elnök megkérdezte: — Hogyan jutott el ehhez a hihetetlenül csekély összeghez, amelynek a huszszorosát, harminszorosát kérte mindenki más?

A zsidócska válaszolt: — Nézzék, uraim, van énnekem két vöm, csak lopják a napot. Én majd odateszem az egyiket, áson a csatorna egyik partján, a másik kezdje ugyanezt a tulpártól, Franciaország felől, aztán majd egy szép napon össetalálkoznak és kész lesz az alagút.

— De mi lesz, ha nem találkoznak össze? — vetette közbe az elnök.

— Hogy mi lesz? Akkor Önök ugyanazért a pénzért két alagutat kapnak!

Ki miatt elevenítjük fel az anekdotát? A pénzügyminisztérium miatt. Mert alig egy hete drágultak meg a szubsidiált elcsőrendű szükségleti cikkek árai 15 százalékkal, sőt azt is megmondták, ne higgyük, hogy ez „Isten őrizz” a história vége —

amikor már kezdtek kiszivárogni a hírek, hogy október 1-ére árszállítások várhatók, mert esőkentik a vásárlási adót. Mennyire? — érdeklődtünk. Volt aki 8 százalékot mondott, volt aki ennél többet vagy kevesebbet. Nyilvánvaló, hogy a megolcsóbbi tandó cikkek nélkülözhetőbbek a minap megdrágítottaknál, a többi közt például a légszabályozó vásárlási adójának a csökkenéséről beszélnek.

Mi történik itt?

Tulajdonképp a kinstár azt mondhatja, hogy két, egymástól teljesen független ügyről van szó. Az áremelések oka az volt, hogy a szubsidiúmkó költéségete teljesen kimerült, felhasználása felfuazzasztotta a költéségete deficitet, növelte a piacra dobott bankömnységet, gyorsította természetesen az inflációt, s ezt már nem lehetett tovább tünni. Ezzel szemben az árszállítások a már megkezdett gazdasági vonalhoz tartoznak, a kinstár politikája végső fokon megszüntetné az egész vásárlási adót, ami több zavart okoz, mint amennyi előnyt hoz. Szól még emellett sok más érv is, ami mind jogos és érvényes lenne, kivált ha Svájcban vagy Kanadában élénk. Az egyik ilyen érv az, hogy az adócsökkentés növeli a forgalmat, tehát a kinstár bevételeit is, amint ez a választások előtti szép napokban történt az autókkel és a szines televíziókkal.

Mindez azonban eltörpül a kormány és a kinstár alapvető logikátlanságával szemben, hiszen „ugyanazon a pénzen két alagutat ásatnak”, amikor félkézzel emelik az árakat, félkézzel leviszik.

tára, csak egy s állítólag ez az egy sincs éppen teli. Ha pedig nincs már más kiútja (bár ennek bevallásával a pénzügyminiszter, aki oly sokat ígért, kínos helyzetbe hozta magát) és felemeli az alapvető fogyasztási cikkek árát, akkor igen furesán fest levinni egyidőben sokkal nélkülözhetőbb cikkek árát, bármilyen érv szólna is mellette. Legfeljebb ha a kinstár bevételeinek a növelésével érvelnének. Azonban ez az érv sem valószínű, mert kivéve az autókát és a tévéket, amelyek árát a kormány annakidején ellenőrizte, hogy valóban olcsóbban kerüljenek a vevőhöz, a többi cikknél az árszállítás eddig is mindig a közvetítők zsebében maradt, s ez fog történni most is, ha melegebben is, de egy idő után minden bizonytal.

Erről az anomáliáról nyilatkozott nemrégiben dr. Jochánán Bäder is, akit semmiképp nem lehet azszal gyanúsítani, hogy nem kedveli ezt a kormányt és gazdasági politikáját. Bäder, aki a Jegybank tanácsadó bizottságának elnökhelyettese, a Chérut egyik vezető közzgazdászja, azt mondotta, hogy amikor csökkeneni akarjuk a deficitet, megnyirbálunk lehetőleg minden kiadást akkor egyetlenegy garasról sem szabad lemondanunk, s nem jöhetnek számításba az egyébként helyes érvék és ürügyek. „Nem most” — mondja Bäder és igaz van.

Amihez hozzátartozik, hogy aki sok kenyeret fogyaszt, annak nem kell légszabályozó, akik meg sok margarin kell, az nem közepes nagyságu kocsi rá vágyik és így tovább. Az alapvető szükségleti cikkek megdrágítása azokat sújtja, akik a legalacsonyabb keresetűekhez tartoznak, a tervezett árszállítás-

ÖSZKOMFORTOS NAGYÜNNEPEK NEW YORKBAN

Valamikor a zsidók úgy választották meg a templomban a helyüket, hogy minél közelebb legyen a Frigyláda. Manapság a new yorki zsidók — tisztelet a kivételnek — azt a templomot keressik ki maguknak a nagyünnepekre, amely lehetőleg közel esik a tenisz- és golfpályához, uszónadencéhez, de nem árt, ha akad a közelben egy vidám éjszakai mulató is.

A nagyünnepek közeledtével a new yorki lapok teli vannak csabibónál csabibóbb hirdetésekkel. A hegyi üdülőhely egyik nagyszállója például az ünnepek mind-egyik napján olyan kiváló cházát nyújt, mint a „Hódító dombján” felültök az első sátor. Ekkor még heten voltak. Másnap reggel viszont hét sátor állott a szemközti dombon, ahol 20 olyan munkás töltötte az éjszakát, aki a terület felosztásával, parcellázásával foglalkozott.

E napokon igyekszik Mindenhatója elé kerülni minden zsidó ember, aki ad magára valamit, s a nagyszállók valóban áhítatos, elhelyült imádkozást kínálnak, remek kántorokkal, válogatott műsorokkal és teniszversennyel. Van, amelyik „a lelek imáját” kínálja és hozzáteszi, hogy a közelben 18-lyukas golfpálya van. A harmadik hotel az istentiszteletet halászati lehetőségekkel és diszkóval teszi kecsgetetőbbé.

Mindezt szinte összefoglalja egy Granit nevű hotel, amely ezt hirdeti: „Csomagügyletet ajánlunk Önnek, mindennel, amire vágyik: remek sport-alkalmakat, emelkedett istentiszteletet, örjítően jó szórakozásokat. El ne feleddje a címünket nálunk a Félelmetes Napokon milliomosnak fogja érezni magát!”

Ugyan ki állítja azt, hogy rohasáná és jom kipur a lelki számvetés napjai? New Yorkban ezek a zseb számvetései.

... S A KEVESEBBE ÖSSZKOMFORTOS KÖZOKTATÁS

Egy évig most itt kell élnünk, a gyerekeket iskolába kell küldelnünk. Barátaink megnyugtatóknak bennünket: semmi probléma, ingyen autóbuzs vagy földalatti jegyet kap minden gyerek, s ripsz-ropsz ott is van az iskolájában, amit lakhely szerint jelöltek ki a hatóságok.

Én még ilyen ingyenjegyeket nem láttam, lakóhelyünket, Manhattant szigetét sem nagyon ismerem, de eljött a tanév első napja, három invadékomat iskolába kellett küldenem, s a katasztrófa nagyjából így festett:

LEA ETGAR

sok pedig elsősorban a közepesen vagy bőven keresőknek jönnek kapóra. Márpedig, függetlenül attól, hogy a választások idején kik harsogták lelkesebben és ütemesen a „Be-gin, Be-gin” kiáltást, igen nehéz lesz meggyőzni a nagyközönséget afelől, hogy a kormány az a kétirányú árpolitikája valóban észszerű.

Félreértés ne essék: nem akarjuk azt állítani, hogy a szubsidiált alapcikkeket nem kell megdrágítani. De az, aki önmagát hozta abba a helyzetbe rövidtávu és rövidlátó gazdasági politikájával, hogy meg kell a köz-szükségleti cikkek megdrágítását kezdenie — és majd folytatnia is „a fesztivál után”, de még

Első elemista kisfiamat a nyugati 114. utca és a 6. sugárút sarkán levő iskolába, hatodik osztályos középső lánykamat a nyugati 71. utca és a 8. sugárút sarkára, végül nagyocská, középiskolás kislányomat a keleti 15. utca és a 1. sugárút sarkán levő, tehetős gyermekek számára kijelölt iskolába osztották be. Mi magunk a nyugati 2. utcán, az 5. sugárút mellett lakunk, mind-egyik iskola más-más irányban és jópár kilométerre esik tőlünk, fogalmunk sincs, merre.

Kisfiam nyakába mindenestre egy táblát akasztunk, nevével és az iskola címével, mert a kicsi még egy mukkot sem tud angolul. Siránkozik szegény, hogy fogyatékosnak vagy siketnémának nézik majd, de mit tehetek? Érte egyebként eljött az iskola-autóbuzs és a sofőr azt mondta, hogy este hatra hazahozza a kicsit, de várjuk az utcán — füzte hozzá megnyugtatóan —, mert tavaly is elüant egy 7 éves gyerek, maig sem került elő.

A középső kislányt felraktam a földalattira, még egy várostérképet is adtam neki és buzgón imádkoztam, hogy a megfelelő állomáson szálljon le.

A nagylányom fölényesen adta elő, hogy ő mindent tud, így őt csak a részeg feketékre figyelmeztettem. Szomszédasszonyunk ehhez hozzátette a kábitószeres rablókat és a bicskás csavargókat is, majd elmondta, hogy az ő fiát tavaly kétszer rabolták el, és hogy indulás előtt pisiltesük meg otthon a gyerekeket, mert az iskolai vécéken gyanus alakok köthetnek beléjük.

Tul voltam tehát a „ripsz-ropsz” első felén és lélekszakadva vártam az iskolai buszra. Ez be is futott a kicsivel, vártuk a többi. Megérkezett a nagylány is, kissé izzadtan, mert hiába tudott oly jól mindent, az átszállást mégis elvettette, de hát a lényeg, hogy ő is megkerült. Ezek után egyórást téboly következett, mert a középső gyerek sehol, csak jóval 7 után telefonált hisztérikus csuklások közepette, hogy már kétszer földalattizott be az alagutba, s vissza is fordult, de sehogys sem leli a hozzáján vezető utat.

— Végy azonnal taxit — adtam neki az utasítást, amire az volt a válasz, hogy nincs pénz. — Majd várlak a ház előtt — felelt nek, és 8 órakor már keblemre is ölelhettem. Én mondom, komputer-agya legyen annak, aki Manhattanba járhatja iskolába a gyerekeit, én akkor sem irigylem, ha „semmi probléma, megy ez ripsz-ropsz”.

LEA ETGAR

meddig! — az most nem szállíthatja le más cikkek árát, nemcsak azért nem, mert ügyelnie kell minden garasra, hanem azért sem, mert ügyelni kell a létszatra is, márpedig az esetleges árszállítások, hogy is mondjuk, torz látszatot keltenek.

S vessünk eszünkbe valamit: akinek van még helye a frézereben, szereti a szárnyast, s van egy kis pénze is, az most töltse meg a frézert fagyasztott szárnyással. Sokkal jobb befektetés lesz, mint a telefon-tantuszok voltak, arról nem is beszélve, hogy a szárnyast megehetjük ebédre, míg a légszabályozót, zongorát vagy ruhásszekrényt nem nagyon.

DOV GENICHOVSKI

Zeneélet

Az izraeli kamarazenekar évadnyitó hangversenye a Tel Aviv Muzeumban

Volt vezető karnagyának, Rudolf Báršnjának díctelen távozása már beszámoltunk. Most nem mes nagylelkűségéről kapunk hírt, mikor is a számára annak idején magas áron vett szolgálati lakást kegyesen visszaszolgáltatta az Irijának.

Uj zenei vezetője Neville MARINER komoly, szakképzett muzikus, aki Roni Abramson direktorral karöltve irányítja a zenekar ügyeit.

Évi műsorának tíz bérleti hangversenyt nagyrészen külföldön működő neves izraeli karmesterek vezénylik. Hat rendkívüli hangversenyt, Mozart „Cosi fan tutte” operájának teljes színpadi előadását is tervezi december elejére.

szinte hangszer-atomokra felépített átirata. Későbbi (1928) szímfóniája viszont hármashangzatok és japán rajzokra emlékeztető tollvonások kitűnően harmonizált és felépített szintézise. — Előadásában a zenekar minden tagja, amint ahogy Uri Segallnak is leg nagyobb teljesítménye volt. S bár újdonságszerűsége miatt a közönség egy része idegenkedéssel fogadta, sőt szünet utáni ismétlése ellen néhányan tiltakoztak is, az est legérdekesebb eseménye maradt.

A műsor többi része J. S. Bach többé-kevésbé sikeres előadásának volt szentelve. Nagyon világosan, stílusosan hangzott el három részlet a „Zenei Aldoás”-ból, s az ezuttal nem legjobban diszponált kitűnő altistánk, Mira

ZAKAI előadásában variációk a „Karácsonyi énekek”-ből. Uri Segallnak a rossz műsorösszeállítás ellenére is hálásak vagyunk melegségéért, ismeretlen műveket mutatni be. A befejező — kissé vaskosan hangzó — Haydn „Tyuk” szímfóniával a közönség konzervatívabb rétegét is megnyugtatta.

A beér-sévi „SINFONIETA” e heti koncertjének műsora (Mendi Rodán és Ávner Itái vezényletével) kiváló eredetiségével. Később számolunk be róla. Örvedetes jelenség, hogy még a kisebb zenekarok is elhagyják a konvencionális ösvényeket és ismeretlen művek bemutatására vállalkoznak.

PATAKI LÁSZLÓ

Az 1. bérleti sorozatot Uri SEGALL jeruzsálemi születésű karmester nyitotta meg, aki többek között a Németországban székelt Filharmonia Hungarica vezetője is. Mint tudjuk, állandó külföldi fellépései között Jeruzsálemben telepedett le. Amilyen rendkívül nagybecsüldendő, hogy a nálunk csaknem ismeretlen Anton Webernt helyezte — J. S. Bach mellett — műsora élére, oly sajnálattal kifogásoljuk műsorának zagyva felépítését, mely erősen próbára tette hallgatótársát. Anton Webern (1883—1945) a Schönberg-iskolának Aliban Berg mellett legjelentősebb képviselője, csak halála után érezte erős hatását, főképp zeneszerzőkre, jobban, mint a közönségre. Miniatűr, részletekre tagolt, rendkívül süritett, lapidáris nyelvezete, s legmerészebb harmónikus-formai képkockákból alkotja olykor miniatűrűszerű darabjait. Mélyen vallásos ember volt, aki minden útjára magával vitte a na a megjelenést mondanía, de egy rokona, aki egy kórházban Bibliát és Goethe Faustját. Vallásos periódusából származik Bach hatszólama „Ricercar”-jának

Napi apróságok

SZEMÉLYI HIREK ezek, de nem hivatjuk pletykarovatnak, mert a lentebb említendő személyekről itt véletlenül csupa jót mondunk. Bár meglehet, hogy mi felénk, ahol oly készséggel feketenek be mindenkit, a jókat mondás számít pletykának...

JICCHÁK NÁVON államelnökünkéről szól az egyik apró hír, aki a legutóbb a klinikai és anatómiai patológusok szervezeteinek nemzetközi kongresszusa részvevőit ment üdvözölni, noha — ez már első szavából kiderült — erősen meghűlt, be is rekedt. Előre is bocsátotta, hogy le kellett volna dolgozik, figyelmeztette, hogy a kórbonctan művelőivel tanácsos szörmöntén banni, az ember sohasem tudhatja... A 30 államból összesereglett patológusok jót mulattak a magyarázaton, már rég megszokták, hogy az ó kontó jukra szokás tréfálkozni.

BEGIN ALIZÁRÓL szól a másik hír. A jeruzsálemi Rechavia negyedben álló miniszterelnöki szolgálati lakás már rég tatarozásra szorult, miért is a jeruzsá

lemi Közmunkák Üzeme főmérnöke elrendelte a nagy reparációt. Megállapították, hogy a munkálatok mintegy kb. egymillió se kelbe kerülnek, és a kincstár főszámvéveje jóvá is hagyta a költségvetést. A jóváhagyás azonban csak addig ért valamit, míg Aliza Begin nem tudta az ügyet. Amikor meghallotta, hogy ekkora összegről van szó, megdöbbenten lefújta az egészet. Mindössze annyiba ment bele, hogy újra fessék a ház valóban nagyon megkopott frontját. Csak nehogy Nancy Reagan, az amerikai elnök neje megtudja a dolgot, bizonyára tisztelegesen versenyeznék tartaná az eljárás, mert ő a maga részéről fenekestül felforgatta az egész Fehér Házat, szinte teljesen átépítette, s majdnem a teljes berendezést is kicserélte.

CHÁIM KORFU közlekedésiügyi miniszterrel és vendéglátójáról, **TEDDY KOLLEK** polgármesterről szól a következő tudósítás. A két közéleti férfi együtt járt be keresztül-kasul Jeruzsálemet, hogy az új közlekedési

Háborus főbűnös emlékiratairól írni nem mindennapi dolog. Albert Speer a nürnbergi bíróság harmincegy évvel ezelőtt bűnösnek találta és ezért husz év börtönre ítélte. Tizennégy esztendővel ezelőtt szabadult és két héttel ezelőtt egy londoni szállodában meghalt. Büntetését utolsó napig leülte annak ellenére, hogy hozzátartozói többször kíséreltek kegyelmi kérvények beadásával. Szabadulása után megírta emlékiratait s az rövid idő alatt nemcsak Németországban belül, de azon kívül is a leg nagyobb könyvsikerek egyike lett. Az emlékirat valóban érdekes és izgalmas olvasmány. Mielőtt azonban tovább mennénk, feltétlenül szükségesnek látszik leszögezni valamit. Semmi sem képes megváltoztatni a nürnbergi ítélet erkölcsi értékét, még a kitöltött büntetés sem. Speer háborus főbűnös volt és maradt élete végéig, mert a törvény szabta büntetését kitöltötte sem törölheti el a multat. Nem is erőlt van szó hanem arról: Speer emlékiratai olyan érdekes dokumentációs anyagot adnak, amit nem lehet figyelmen kívül hag-

Irta: ALEX MAY

ni. Első kézből nyert információk alapján láthatunk be itt a Harmadik Birodalom gépezetének kulisszái mögé. Vajon őszint volt-e Speer? Igaz-e amit mondott? A legtöbb részlet valószínűleg igaz. Speer ugyanis nemcsak azok közé a náciak közé tartozott, akik csak a bukás után fordultak szembe Hitlerrel. Ő már korábban kiábrándult, s multját nem tagadva, elismerte bűnösségét és a büntetését is igazságosnak tartotta.

MINDENT A KARRIERÉRT

De lássuk közelebbről a dolgokat. Albert Speer már egész korán 1930-ban, tehát akkor lépett a pártba, amikor Hitler még messze volt a hatalomtól. Hitlerrel csak a hatalomátvitel után ismerkedett meg. Építész volt és Hitler, aki szerette magát — sok más mellett — építészeti szakértőnek is feltüntetni, csakhamar felfigyelt a tehetséges és eszes fiatalemberre. Speer rövidesen a bizalmas belső kör tagjává számított és a nemzeti szocializmus főépítészévé lépett elő. A fiatal ember karriert szimatolt és ennek érdekében hajlandó volt kielégíteni Hitler gigantomániáját. A többire pedig igyekezett nem odafigyelni.

Hitler „a háború győzelmes befejezése után” Speer irányításával akarta megépíttetni az új birodalom gyanagosak gigantikus méretű fővárosát. „az új Berlin.” Mindettől azonban Speer még nem lett volna háborus főbűnös.

1943-ban azonban Hitler akkori fegyverkezési minisztere légiszerencésatlenség áldozata lett és helyébe Speer nevezte ki. Speer a kinevezést elfogadta, annak ellenére, hogy szakmája nem a fegyverkezés, hanem az építészet volt. Mint kitűnő szervező azonban itt is megállta a helyét. A haditermelés újjászervezésével Speer hozzájárult a háború meg hosszabbításához és százak ezreket értelmetlen pusztulásához. Ezen felül, jelentős részben mint fegyverkezési miniszterhez Speer alá tartoztak az idegen kényszermunkások és a koncentrációs táborokból a termelésbe vezényelt foglyok egy része is.

KORRUPCIÓ AZ EGÉSZ VONALON

Mindenekelőtt rendkívül tanulságos az, amit Speer a náci birodalomban dúló korrupcióról közöl. Itt közismerten Göring volt az első, aki nemcsak nagystílusú műgyűjtemények fosztogatásával és mükincsek elrablásával foglalkozott, de kisebb jelentőségű ügyekkel is igyekezett pénzt szerezni. Így például 1942-ben Göring több vagon női harisnyát és fehérneműt hozott — katonavonatok hozták az árut — Olaszországból és ezt aztán busás áron a német feketepiacra értékesítette. Speer szerint maga Göring állapította meg a feketepiaci árakat és ráadásul olyan árukról volt szó, amelyeket a német-olasz szerződés értelmében Németországnak kellett szállítania. A szállítás meg is történt, de amint a vagonok átgördültek a Brenneren, visszairányították őket Németországba. Az egész harisnyaképző Göring bizalmas barátja, Lörzer légitábornok szervezte főnöke parancsára. Lörzer a birodalmi marsallhoz hasonlóan az első világháborúban hadirepülő volt és szintén birtokosa volt a császári Németország leg-

magasabb kitüntetésének, a „Pour le mérité” rendjének. Speer szerint Hitler tudott a leg több korrupciós cselekedetről, de nemcsak túrte őket, hanem elő is mozdította azokat.

Ami magát Hitlert illeti, Speer megállapítása szerint a berchtesgadeni „sásfészek” építkezési költségeit valóban saját zsehből fedezte, de szintén eredeti módon, mert hiszen erre a kancellári fizetéséből aligha tett volna. A „Mein Kampf” kiadásában hatalmas jövedelmet jelentett, s a könyvet többször egymás után újra kiadták, mindig Hitler utasítására. Ez ismét újabb és újabb milliókat jelentett a Führer számára. Hitler ezenkívül jutalékokat kapott azoknak a postai bélyegeknak az árából, amelyeken az ő képe szerepelt.

Mussolinihez való viszonya valóban személyes csodálatán alapult és Speer szerint valamiféle barátságérzést kapcsolta a Duce személyéhez. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy Mussolini 1937-es berlini látogása után egy szűkebb társaságban kifigurázza barátját.

Más volt a helyzet Francoval szemben. A spanyol diktátort kifejezetten gyűlölte. Nem tudta neki megbocsátani, hogy 1940 őszén történt személyes találkozásukkor minden rábeszélőképes sége csődöt mondott és a ravasz spanyol akkor nem volt hajlandó a nyilvánosság előtt csatlakozni a tengelyhez. Nyíltan hangoztatta, hogy a háború után Franco „el fogja intézni”.

Hitler hadvezéri képességeiről is elmond Speer néhány érdekes dolgot. Dilettantizmusa abban is megnyilvánult, hogy a hadviselésben nagyobb jelentőségű tulajdonított a lélektani hatásoknak, mint a tényleges erőnek. Így például az ő találmánya volt a zuhanóbombázók, a stukák vijjogó szirénával való felszerelése, hogy ezzel is fokozták a bombázás rémítő hatását. Az atombomba problémáját egyáltalán nem értette meg, különösen akkor, amikor Heisenberg ki jelentette — igaz, hogy szándékosan félrevezette Hitlert —, hogy egy ilyen bomba megépítése 5-6 évet venne igénybe. A V-1 és V-2 szárnycsökkentőért is csak akkor kezdett lelkesedni, amikor a környezete nagy nehezen rávette arra, hogy tekinsen meg egy kísérletet.

SPANDAU FALAI KÖZÖTT

Nagyon tanulságos mindaz, amit Speer a spandaui fogolytársairól mond. A tíz évre ítélt Dönitz és Raeder rivalizálása a börtön falai között is tovább folyt. Bár bíralták Hitlert és felelőssé tették a háború elvesztését, de erkölcsi értelemben végig nem találtak kivételalót sem Hitleren, sem a háborúban. Dönitz változatlanul a Hitler által kinevezett államfőnek tekintette magát és kijelentette, hogy ez a jog folytonosság csak akkor szűnne meg, ha egy ösztönös választás jön, melyen a náci párt is indulhat, más valakit választanának meg államfőnek. Hess tudván, hogy ugy sincsen veszténivalója, időnként feladta szerepét, amely lvel a beszámíthatatlan bolondof iátszotta és fogolytársainak nyíltan meg is mondta, hogy minden csak színház volt és elméjének soha egy percig nem volt semmi baja.

Mindenestre érdekes első kézből megismerni a mélységesen romlott és bűnös fasiszta rendszer kulisszatitkait.

SZEMELVÉNYEK A MIDRÁSBÓL

Elnyomva, megalázva, összetörve, sárbataposva mi mégis a reménység népe vagyunk.

Ránk szakad a ma szörnyűsége: mi a holnapot nézzük.

Honnan az örök bizalom, a meg nem szűnő reménykedés? Mert a mi Istenünk, mikor először küldött érettünk, nem azt üzenté: „En vagyok...”

Hanem azt üzenté nekünk: az én nevem: „Leszek...”

AZ ARANYKOR KLUB

Tel-Aviv Káiser-u. 48. Nachtlat Benjamin 32-nél

Kirándulást szervez Jeruzsálemba a Jac Vásembe és a Stratófalhoz, valamint a cseppkőbarlangba 1981. október 5-ikén hétfőn.

Autóbusz indul a Hábita elől reggel pontosan 7.30 órakor. Vezetők: Frigyes Lili és Elizkovits Fülöp.

A kirándulás díja személyenként 18 shekel, inkluzív a cseppkőbarlang belépti díja.

Jegyvétel az Aranykorklub helyiségében vasárnap, kedden és csütörtökön délután 2.30-tól 17.30-ig. Telefon: 28112 Elizkovits este 6 és 6 óra között.

Leszek, mikor más uralkom és más hatalmak már rég elporladtak.

Leszek, mikor azt hiszitek, hogy nem bírjátok tovább, itt a vég.

Leszek, amikor nem lesz már senki a hamis bálványok közül a földön.

Leszek. A mi Istenünk a Jövő Istene. A mi népünk a Jövő népe.

Es ezért, ha már halottnak hittek bennünket, felemelhetjük fejünket a porból és várjuk: a holnapot, a hajnalát, a jövőt.

A bűnös zsidót jobban észreveszik, mint a bűnös nemzsidót. A becsületes, derék zsidót pedig egyáltalán nem veszik észre. De tudjátok-e, miért? Mert nekünk, zsidóknak, jobbakkak kell lennünk a többieknek, nekünk kevesebbet néznek el, mint másoknak. Hiszen mi adtuk a világnak törvényt, a jószágot és az erkölcst és mi vagyunk a szere-

tet papjai. Márpedig a mi multunk, a mi irásaink köteleznek. A papoknak, az öröknek, minők mi vagyunk, jobbakkak kell lenni a többieknek. És innen van, hogy aki közöttünk derék önfeladózó, kiváló, azt nem veszik észre, mert hiszen minden zsidónak ilyennek kell lennie multja, törvényei, hivatása alapján. Külön elismerés ezért nem jár. Aki pedig közöttünk bűnös, azt rögtön síessünk megbélyegezni, mert más lehet gonosz, vétkes, erkölcstelen: zsidónak, éppen, mert zsidó, nem szabad ilyennek lennie.

Jobbról tövis, balról tövis: a lilium ott áll a tövisek között. Északi szél jön: megszurja jobbáról a tövis. Déli szél jön: a tövis balról sérti. De áll a lilium a tövis között, fehér homlokát égnek emelve, megsebezve és meg tépve, szelek és tövisek zsákmányosa: és mégis felfelé néz, az Eget keresi, tisztán, fehéren. (Zohár költeménye Izraelről.)

Minden ülés felett kinyitják a vézrekeszek. Sárga oxigénárcok bukkant ki belőlük, rövid műanyag csövek egy központi oxigén tartályra voltak kapcsolva.

Hirtelen csökkent a szivóhatás. A repülőgép belsejét kód és kegyetlen metsző hideg töltötte meg. Mindent beborított a hajtó művek és a szél zúgása.

— Használják az oxigénárcot! — ordította Vernon Demerest, aki még mindig a turistarészleg közepfolyosóján állt, és egy üles támlájába kapaszkodva tartotta magát. Ő is megragadott egy oxigénárcot.

Gyakorlatból tudta, amit mások nem; az utastérben már olyan ritka a levegő, mint odakint, és ez elégtelen az életben maradáshoz. Tizenöt másodperc múlva mindenki elveszti az öntudatát, ha nem használják azonnal a gép veszélyeztetése szolgáltatott oxigént.

Oxigén nélkül már két másodperc is elég, hogy bekövetkezzen az itélőképesség csökkenése.

A következő öt másodpercben beálló euforikus állapotban sokan már nem is fognak törődni az oxigénnel; önkívületbe zuhannak.

Akik ismerték a dekompreszió veszélyeit, régóta sürgették a légi társaságokat, hogy a felszállást megelőző bejelentések során nagyobb hangsúlyt helyezzenek az oxigénárcok használatának elmagyarázására. Szerintük minden utasnál meg kellene érteni: Amint megjelenik önök előtt az oxigénárc, fogják meg és illeszszék kérezősködés nélkül az arcukra. Ha veszélyhelyzet van, nem vesztegethetnek egyetlen másodpercet sem.

A dekompresziós tesztek során egyszerű módszerrel mutatták be a pilótáknak a nagy magasságban beálló oxigénhiány hatását. Arcukon oxigénárcokkal a nevüket kellett egy papírlapra írniuk a dekompresziós fülkékben. Mikor a kísérlet során levették róluk a maszkot, az aláírások kuszák firkalássá lettek, majd teljesen elmaradtak. Még az öntudat hiánya előtt gyorsan viszatették rájuk az oxigénmaszkot, és a pilóták alig tudták elhinni, amit az előttük levő papírlapra láttak.

A légítársaságok azonban, abból a megfontolásból, hogy a légzőkészülékek használatának hangsúlyozása megrémítheti az utasokat, kitartottak az ártalmatlan bejelentések mellett. A mosolygó stewardesssek csak úgy mellékesen mutatták be a készüléket, miközben egy láthatatlan személy hangja ilyen frázisokat szajkózott: „Arra a valószínűtlen esetre... és... a hivatalos szabályok értelmében tudatjuk önökkel.” Szó sem esett arról, hogy csakugyan elfordulhat veszélyhelyzet, és az utasok életéről van szó.

Igy aztán az utasok annyira közönyössé váltak az oxigénárcok iránt, mintha a fejük felett egyforma bemutatót, csakis valami bürokrata tisztviselő találta volna ki. Néha megessett egy-egy járaton, hogy véletlenül ki-

Arthur Hailey

Repülőtér

nyitják a készülék dobozait, és oxigénmaszkok hullottak az utasok elé. Ilyenkor a legtöbben csodálkozva bámulták a maszkokat, és meg sem próbálták használni őket. Most ugyanez történt a Kettes Járat fedélzetén is, pedig valóban veszélyhelyzet állt be.

Vernon Demerest látta, az utasok reakciójának hiányát; az agyába villant, hogy pilótársaival együtt hányszor követelte a légzőkészülékek használatának nyomatékosabb bemutatását, de nem volt már idő újabb figyelmeztetést kiáltania, sem Gwenre gondolnia, aki talán meghalt vagy éppen haldoklik, tőle alig néhány lábnyi távolságra.

Csak egyvalami volt fontos: visszajutni valahogy a pilótáfülkébe, és segíteni a gép megmentésében, ha lehet.

Mélyet lélegzett az oxigénből, és visszajutása esélyeit mérlegelte. A turistarészleg minden ülése felett négy légzőkészülék függött kábe, és segíteni a gép megmentésében, ha lehet.

De ahhoz, hogy elérje a pilótáfülkét, meg kellett válnia ettől az oxigénárcotól, és hordozható légzőkészüléket kellett használnia, hogy szabad mozgását biztosítsa.

Tudta, hogy valamivel arrább két hordozható oxigénpalack van az első osztályú utastér válaszfala mellett felső polcon. Ha vala- hogy eljut odáig, az egyik palack tartalma elég lesz a válaszfal és a pilótáfülké közötti távolság megtételéhez.

Megindult a válaszfal felé, egyik üléstől a másikig, mindenütt a pót-oxigénárcot használva.

Látta, hogy pár üléssel előtte mind a négy oxigénárcot haszná- lják; mindhárom utas — egy- együk egy tizenéves lány — arcán maszk volt, a negyedik árcot a lány tartotta egy csecsemő arcán, aki édesanyja ölében feküdt. A lány szemmel láthatóan átverte az irányítást, és a közelben ülöknek megmutatta, mit tegyenek. Demerest átlendült a másik oldalra, arcára szorított egy maszkot, mélyet szippantott az oxigénből, továbblépett, és a következő ké- szülék után nyult. Sikerként meg fogta, és újabb mély lélegzetet vett. Még csak a turistarészleg fe- lénél tartott.

Újabb mozdulatot tett előre, mi- kor érezte, hogy a gép élesen jobbra perdül, majd meredeken bukni kezd.

Demerest megkapaszkodott. Tudta, hogy pillanatnyilag sem- mit nem tehet. Az elkövetkező

események két dologtól füg- gnek: a robbanás okozta károsodás mértékétől és a gépet a pilótá- fülkékben egyedül irányító Anson Harris ügyességétől.

Az elmúlt másodpercek esemé- nyei a pilótáfülkében még várat- lanabbul hatottak, mint az utas- térben. Gwen Meighen, Mrs. Quonsett, majd Vernon Demerest távozása után az ott maradt két személy — Anson Harris és Cy Jordan másodtiszt — semmit nem tudott arról, hogy mi történik a hátuk mögött levő utastérben, amíg a robbanás meg nem rázza a gépet, viharos dekompresziótól követve.

A gép többi részéhez hasonlóan a pilótáfülkét is megtöltötte a sűrű, sötét porfelhő, amely azonnal kiszivódott, amint a fülke ajta- ja kiszakadt a sarkából és hátra- repült; a mozdítható tárgyakat innen is felkapta a forgószél.

A fedélzeti mérnök asztala- alatt szabályos időközökben fig- yelmzettető dudu harsant. Mind- két első ülés fölött ragyogó sár- ga fények gyúltak ki. A dudu és a fény veszélyesen alacsony nyo- mászt jelzett.

Halálosan hideg, finom köd fog- lalta el a porfelhő helyét. Anson Harris dobhártyái fájdalmasan megfeszültek.

De sok éves gyakorlata és ta- pasztalata segítségével azonnal cselekedett.

A kapitányi rangig vezető hosz- szu, küzdelmes utórán a pilóták fárasztó órákat töltöttek a szim- ulátorokban a repülés közben adó- dó normális és veszélyhelyzeteket tanulmányozva és gyakorolva. Igy- sulykolták beléjük a mindenkori gyors, pontos reakcióikat.

A fontos légikikötőkben vala- mennyi nagyobb légítársaságnak voltak ilyen szimulátorai.

A szimulátor kívülről egy re- pülőgép orrához hasonlított, csak a gép teste hiányzott mögüle; be- lül pontosan úgy volt felszerel- ve, mint egy pilótáfülké.

A gáz szabályozó karoktól bal- ra volt a fék fogantyúja. Harris egészen maga felé húzta. A szár- nyak felső felületén felemelkedtek a féklapok, és légellenállást okoz- is elhelyeztek egy biztonsági kap- va tovább erősítették a gépet.

A pilóták órákat töltöttek szimulátorba zárva, amely a hosszú távú repülés feltételeit utánozta. Miután rájuk zárták az ajtót, el kezdődött a mozgás, és felhang- zott a hajtóművek zaja is, pontos- san azt a hatást kelteve, mintha re- pülnének. Más módon is utánoz- ták a valóságot: az első ablakok előtti vetítősávon repülőterek és kifutók képe látszott, hol fel- nagyítva, hol lekicsinyítve, mint ha landolniuk vagy felszállniuk kellene. Egy pilótáfülké és a szimulátor között az egyetlen külön- ség az volt, hogy a szimulátor so- hasem hagyta el a földet.

A szimulátor pilótái rádiókap- csolatban álltak egy szomszédos ellenőrző szobával. Abban a szo- bában gyakorlott irányítók a lé- gi irányítás eljárásait és a külön- böző repülési feltételeket utánoz- ták. Különleges feltételeket is lét- re tudtak hozni, anélkül hogy er- ről a pilótákat előre értesítették volna. A sokféle motorhibától a tüzesetektől, a viharos időjárás- tól az üzemanyag-problémákig, a műszerhibától a robbanás miatt bekövetkező dekompreszióig a legválogatottabb kellemetlensége- ket tudták produkálni. Még légi- útközést is tudtak szimulálni.

Előfordult, hogy az irányító- egyszere többféle veszélyhelyzet- elé is állította a pilótákat, akik a próba végeztével verítékben usz- va, teljesen kimerülten hagyták el a szimulátort. A legtöbben még- birkóztak ezekkel a tesztekkel; akiknek nem sikerült, bejegyezték a teljesítménylapjára, újra vizs- gáztatták, és a továbbiakban kü- lönös figyelemmel kísérték. Minden pilótának évente több szim- ulátorpróbát is ki kellett állnia, egészen pályafutása végéig.

Az eredmény: ha valódi veszé- lyhelyzet keletkezett, pontosan tud- ták, mi a teendő, és kapkodás- vagy értékes idő vesztegetése nél- küi cselekedtek. Ez is egyike volt annak a sok tényezőnek, amely az emberiség történetének legbiz- tonságosabb utazási eszközévé tette a repülőgépet. És ez bizto- sított azonnali cselekvőképességet Anson Harris számára a Kettes Járat megmentése érdekében.

A robbanásos dekompreszió- körülményeinek gyakorlásakor alapvető szabály, hogy mindenek- előtt a pilótáfülké legénysége biz- tosítja magát. Ezt tette Demerest, és ezt tette Anson Harris és Cy Jordan is.

Azonnal oxigénre kellett áll- niuk; hamarabb, mint az utasok- nak. Miután így biztosították ér- telmi képességeiket, megfelelő- döntéseket hozhattak.

(Közzététel)

A TEL-AVIVI MOZIK HETI MÚSORA

ALLENBY: Mászadá
BEN JEHUDA: Csalfantóság
amerikai módra
CAFON: Lili Marleen
CINEMA I: Angyalok
kommandóakciója
CINEMA II: Intim történet
CHEN: (zárva)
DEREL: A világ örült történelme
DRIVE IN: (1) Kilencetől ötig;
(2) A nagy verseny
ESZTER: Megbolondítjuk a taná-
rokat és sikerül a vizsgánk
GAT: Egyszerű emberek
GORDON: A nők városa
HOD: Férfivadászat
LIMOR: A formula
MAXIM: Ragyogás a fűben
MOGRABI: Túhegyen
ORLI: Evszakok változása
PARIS: Csodálatos örület
PEER: A postás kétszer csenget
PERISCOP: Páros intermezzo
SACHAF: Excalibur
TCHÉLET: A szénbányász lánya
TEL-AVIV: Az éjszakai ildőzés
TEL-AVIV MUZEUM: Kacsák

Apa: — Miért vagy olyan jókedvű, kisfiam?

Móriczka: — Mert olvastam, hogy a pedagógusok ismét össze-
veszték a Zvulun Hammerrel. Ebből két héten belül iskolai szü-
net lesz...

SZUKOT ZICHRON JÁKOVBAN

Még néhány hely maradt szukot ünnepére a Bét Májmon szállodában, Zichron Jákovban.

Európai stílusú (kóser) koszt és légkör. Az ár személyenként kétágyas szobában: teljes panzió 530 shekel, fél panzió 448 shekel, szoba reggelivel 336 shekel; felár külön szo-
bára 168 shekel.

Különleges akció az ünnepek után 25 százalék engedménnyel. (Elfogadjuk a pénzügy-
minisztérium beutalásait.)

Telefon: 063—90212 (ajánlatos este telefonálni és társazás után türelmesen várni.)

שנה טובה ומבורכת

17.30: KIS LAK A PRÉRIN

20.00: ROVID HIREK

20.05: „SZÜLOFÖLDEM” —
levezeti: Méir Sálév

21.00: MÁRÁT HIRMAGAZIN
és JICCHAK NÁVON
ALLAMELNOK
ünnepi beszéde

21.30: „AMI A HIREK MÖ-
GÖTT VAN”

22.00: LOU GRANT —
„A banda”

22.50: PÁRBESZÉD

23.05: „SZAPPANBUBOREK”
(A sorozat utolsó része)

23.50: HIREK

ISKOLATÉVÉ

8.15: A varásssapka
8.40: Számtan a 6 oszt.-nak
9.10: Geometria az 5. oszt.-nak
9.25: Arab nyelvelcke
9.40: Övadásoknak
10.10: Angol a 6. oszt.-nak
10.30: Irodalom
10.55: Angol a 10. oszt.-nak
11.20: Földrajz az 5—6 oszt.-nak
11.50: Angol a 9. oszt.-nak
12.15: Angol a 8. oszt.-nak
12.40: Biológia a 9-12 oszt.-nak
13.10: Történelem
15.00: SZABADEGYETEM
16.00: Rajzfilm
16.20: A labirintusban
16.30: Az elefántfiú (VII)
17.00: NÉPSZERŰ TUDO-
MÁNY

1981. szeptember 27. vasárnap

5741. Ehl. 28.

I. MÚSOR

7.07: Reggeli koncert, 11.15:
Elemistáknak, 12.05: Kamaraze-
ne, 13.00: Könnyű és klasszikus,
14.10: Gyerekeknek, 15.25: Kö-
zel-keleti magazin, 16.05: Vasár-
napi muzsika, 17.35: Oléknak,
20.05: Szabadegyetem, 20.35: Ka-
marahangverseny, 23.00: Gondo-
latok, 0.10: Hangok a messzeség-
ből, 1.10: Hátikvá.

II. MÚSOR

8.10: Reggeli zenés magazin,
12.05: Dolgozóknak, 12.30: Sport
híradó, 14.10: Szórakoztató mű-
16.10: Telfonon a stúdióval,
17.10: Immen-onnan, 18.05: Val-
lásügyi magazin, 19.45: Sport,
20.10: Slomo Goren áskenzáz fő
rabbi ünnepi beszéde, 20.20: Da-
lok a szülői házból, 21.05: Fuvós
zenekarok, 22.05: Irodalom,
23.05: Művészeti magazin, 1.10:
Hátikvá.

A HADSEREG RÁDIÓJA

9.05: Eppen most, 11.05: Mint
egykor, 12.05: Izráeli nyár,
14.05: Kettőtől négyig, 16.05:
Délután 4-kor, 18.05: Sport,
19.05: Dalparádé, 22.05: Könnyű
és klasszikus, 23.05: Sajtókonfe-
rencia, 0.05: Éjjeli madarak,
2.05: Tarka műsor reggel 6 óráig.

POSTAI ELŐFIZETŐINK

FIGYELMÉBE!

1981 szeptember 1-től

1 havi előfizetés

az UJ KELETRE

112.50 shekel

értékeltbőletadóval

Kérjük előfizetőinket, hogy az
szedékes összeget ezen az áron
fizessék be a hónap elején.

A kiadóhivatal

Váratlan találkozás az izraeli és a szovjet külügyminiszter között

Sámir és Gromiko a diplomáciai kapcsolatok felújításáról tárgyaltak — Az izraeli külügyminiszter még az éjjel beszámolt Beginnek a megbeszélésről

A diplomáciai kapcsolatok újrafelvétele Izrael és a Szovjetunió között volt a központi témája annak a váratlan találkozásnak, amely New Yorkban zajlott le csütörtök este Jicchák Sámir izraeli és Andriy Gromiko szovjet külügyminiszter között.

A találkozás a szovjet UNO-küldöttség épületében jött létre és másfél órát tartott. Ez volt az első ilyen miniszteri szintű találkozás a két ország között 1975 óta.

A találkozást izraeli részről kezdeményezték. A szovjet küldöttség pozitívan reagált a kérésre és olyan gyorsan, hogy még az izálieket is meglepte. A lehető legnagyobb titoktartás mellett készítették elő és nem szivárogtat ki róla semmi, még a távközlési szervek sem tudták róla.

Izrael diplomáciai uton számolt be a Reagan kormányzatnak a Sámir-Gromiko megbeszélés tartalmáról. Az amerikaiak tudtak a találkozásról, amely egy nappal azután jött létre, hogy Alexander Haig amerikai külügyminiszter folytatott megbeszélést Gromiko-val.

Az egyik esti lap tudósítja arról számol be, hogy este 7 óra után (izraeli időszámítás szerint éjjel 1 órakor) „gyanus mozgó

dásra” lett figyelmes a szovjet küldöttség épületének bejáratánál. Hirtelen amerikai titkosügynök és szovjet biztonsági emberek jelentek meg és köröskörül

GROMIKO Szívélyes fogadtatás...

a new-yorki rendőrség őrzőiről cirkáltak. Nemsokára három nagy autó állt meg a bejárat előtt; az elsőből Jicchák Sámir külügyminiszter szállt ki, prof. Jehuda

Miért fakadt sirva dr. Burg?

Az általában erős idegzetűnek és nem könnyen meghatódnak ismert dr. Jozsef Burg bel- és rendőrségi miniszter, aki az autonómia-tárgyalások élén áll, környezete nagy meglepetésére sirva fakadt a múlt héti egyik reggelén, imádkozás közben, a kairói templomban.

Az izraeli küldöttség tagjai minden nap sáchrítót és minchát imádkoznak annak érdekében, hogy az édesapját gyászoló Mose Niszim igazságügyminiszter Káddist mondhasson. Amikor a minap az Ádel-utcában lévő, renovált templomban imádkozni kezdtek, Burg két imakönyvet tartott a kezében: az egyik, amelyet Bécsben adtak ki 1846-ban és a másik, amelyet Karóban nyomtak 100 évvel később. A dolog szimbolikus volta annyira meghatotta dr. Burgot hogy könnyezni kezdett.

JÁKOV MERIDOR SZERINT

„SIKERESNEK IGÉRKEZNEK A KISÉRLETEK”

Jákov Meridor, a kormány gazdasági csúcsmisztere, aki a választások előtt egy alternatív energiaforrást ígérő kísérletsorozatról tett bejelentést és ezzel szenzációt keltett, a napokban úgy nyilatkozott, hogy teljes sikert ígérnek a kísérletek.

Meridor, aki az utóbbi évtizedekben egy tengeri szállítótársaság elnöke és valóságos gazdasági birodalmat épített ki, egy közlekedési meg nem nevezett tudós-csoport tevékenységét finanszírozza. A csoport alternatív energiaforrás kidolgozásával foglalkozik. Amikor a választás előtt megette emlékeztetés bejelentését, több izraeli tudós nyilatkozatot adott s megkérdőjelezte az ügy komolyságát, azt állítván, hogy Meridor a fizika alap-törvényeinek hatályaon kívül való helyezésével próbálja alátámasztani az állítását.

A miniszter most azt mondta, szavait félreértették. A fizika alaptörvényeinek megsértéséhez semmi köze az eljárásnak, amely kidolgozás alatt áll. Hozzáfűzte még, hogy az eljárás hatásfoka 60 százalékos, ami a nyersanyag energiaforrás-értékét illeti. Az erőművek általában 37 százalékos hatásfokkal dolgoznak.

Az izraeli tudósok ezuttal óvatossággal foglalkoztak nyilatkozatukat tettek és azt mondták, előbb látni szeretnék, milyen irányban és milyen módszerekkel folynak a kísérletek, állás-

foglalásra csak azután kerül sor a részükéről.

Az egyik tudós ennél borúlátóbb nyilatkozatot tett. Azt mondta, ha sikeres lesz is a kísérlet, annak egyelőre legfeljebb tudományos szempontból van jelentősége, mert az ipari felhasználás feltételeit nagyon nehéz lesz biztosítani.

A politikai életben is hullámokat vetett a nyilatkozat. Meridor egyik bírálója annak a véleménynek adott kifejezést, hogy amikor a választás előtt bejelentést tett Meridor a kísérletekről, magánember volt, illetve az egyik politikai párt képviselő-jelöltje. Ma más a helyzet. Meridor tagja a törvényhozásnak, sőt Izrael kormányának is. Begin megette gazdasági csúcsmiszternek, tehát egy olyan miniszteriális tisztséget kreált a számára, amely precedens nélkül áll a zsidó állam történetében. Felmerül a kérdés, hogy az adott körülmények között joga van-e Meridornak ennyire diszkrétan kezelni az általa pénzelt kísérleti folyamatot. Vajon nem lenne kötelessége beavatni annak minden részletébe az energiaügyi minisztert?

Blum kíséretében, a másikkól pedig Avi Pozner, a külügyminisztérium szóvivője és Joszi Ben-Aharon, a külügyminisztériumi hivatal vezetője. A harmadik jármű biztonsági emberekkel volt tele.

Szovjet részről Gromiko külügyminiszteren kívül résztvett a tárgyaláson helyettese, A. Korniko, Anatol Dobrynin, a Szovjetunió amerikai nagykövete, valamint Oleg Trajanovszki, szovjet UNO-nagykövete. A külügyminisztérium szóvivője elmondotta, hogy a két államférfi előadta álláspontját az Izrael és a Szovjetunió közötti kérdésekben. Sámir felvetette Izrael aggodalmát afelett, hogy csökkentették a kívándorolni szándékozó orosz zsidóknak nyújtott engedélyek számát, valamint a szovjet börtönökben fogvatartott ázsír cionok ügyét. Ezután mindkét fél kifejtette nézetét a Közelkelet, a békefolyamat és a palesztinai probléma megoldása felől.

A vendéglátók a legnagyobb szívélyességgel fogadták az izraeli küldöttséget és a beszélgetés tolmács utján folyt.

Sámir angolul beszélt és szavait oroszra fordították, míg Gromiko természetesen oroszul, amit angolra fordítottak. Időközönként a szovjet külügyminiszter kiíratotta tolmácsát és megjegyezte: „Ne tégy hozzá semmit!”

Az izraeli küldöttség tagjait kávéval és teával kínálták. Pontosan este 9 órakor, vagyis másfél órával jövetelük után hagyták el az izraeli és a szovjet küldöttség épületét, de a vendéglátó diplomaták közül senki sem kísért ki őket.

Még a találkozás előtt, a Máj-10 munkatársa telefonon felhívta a szovjet UNO-küldöttség sajtótisztját és azt kérdezte, hogy Gromiko hajlandó-e nyilatkozni a lapnak a találkozás után. „Nem — volt az udvarias válasz —, a külügyminiszter nagyon el van foglalva és nem találkozhat újságírókkal”.

— Le lehet-e fényképezni az izraeli és a szovjet külügyminiszterek közötti találkozást? — volt a további kérdés.

— Ebben az ügyben forduljon az izraeli UNO-küldöttséghez, — habár úgy vélem, hogy ehhez már túl késő van.

A két külügyminiszter közötti találkozás pontosan 6 évvel azután jött létre, hogy 1975 szeptember 24-én a néhai Jigál Alon akkori külügyminiszter tartott megbeszélést Gromikoval.

Kitűdött, hogy amikor az izraeli küldöttség tagjai beléptek az épület első emeletén lévő terembe, Gromiko várt rájuk, melegen megszorította Sámir kezét és mosolyogva angol nyelven ezeket mondotta:

— Ha két külügyminiszter találkozik ilyen késő esti órákban, ez azt jelenti, hogy vagy nagyon komolyan veszik feladatukat, vagy meg vannak győződve nézetek helyességéről.

Jicchák Sámir külügyminiszter még az éjjeli órákban részletesen beszámolt Begin miniszterelnöknek tárgyalásairól. A külügyminisztérium szóvivője hozzátette, hogy Sámir meg van elégedve, hogy feljött a párbeszéd a Szovjetunió és Izrael között.

SZÉLRŐZSA

ELEKTRONIKUS HOROSZKÓP

Tudná-e szeretni? Erre a kérdésre nem kell feltétlenül megvárni az érintett személy választását. Elegendő, ha a gyufásdoboz nagy sárga, égszínké Astro elnevezésű miniszámítógépen megnyomjuk a B-1 és a Nap, majd a B-2 és a Vénusz nyomógombot. Ha a válasz igenlő, akkor zöld, nemleges válasz esetén sárga fény villog fel. Két ember érzelmi életének kifürkészéséhez a miniszámítógépnek elég a születés dátuma, és néhány másodperc alatt elkészíti a horoszkópot. De feltűnteti azt is, mennyiben fér össze két személy jelleme, milyen kedvező és kedvezőtlen helyzeteket várhatók életükben.

Az Astro amerikai találmányt Taivanban gyártják és 75 dollárba kerül. Az asztrológia ortodox hívei szkeptikusan nyilatkoznak a számítógépes horoszkópkészítésről.

BÉBISZITTELO ROBOT

Donald Dixon amerikai mérnök megalkotta az Ahmed névre „hallgató” robotot, amely a konstantinok két gyermekére vigyáz. A robot egy mikrokomputerből és egy sor akkumulátorból áll. Helye a gyermekszoba előtt van. Első része jobbról balra forog, így „kémleli” a környező teret. Ha a robot látóterébe valamilyen akadály kerül, megszólal, készítőjének hangjára emlékeztető hangon: „Menjete vissza az ágyba!” Ezt a szöveget maga Dixon programozta be. Ha nem teljesíti a parancsot, vagyis az akadály ott marad, a robot vészjelet ad le. Ahmednek mikrofonja is van, amely a hangok felismerésére szolgál. Ha például Dixon üzenet akar hagyni feleségének, beprogramozza Ahmedet. Ha azután a robot a mikrofon segítségével felismeri az asszony hangját, átadja neki az üzenetet, más azonban nem kaphatja meg.

Egy másik robot „udonság” ugyancsak az Egyesült Államokból, arra képes, hogy elstáljon az újságárus bódéig, megvegye az újságot és visszatérjen ahhoz, aki erre a feladatra beprogramozta. Amerikában két szaklap foglalkozik a robotokkal: a 12 éves példányszámu Robotics Age és az ötéves példányszámu Robotics Today.

JUGOSZLÁV ATOMENERGIA

A szlovéniai Krškóban felépült első jugoszláv atomerőműnek az eredeti terv szerint augusztus 15-én kellett volna üzembe lépnie. A próbüzem azonban mind ez ideig nem kezdődött meg. A Magyar Szó jugoszláviai magyar napilap egyik legutóbbi száma szerint 45 nappal elhalasztották a próbüzemelését.

A beruházási program szerint az erőmű október 15-én kezdte volna meg a rendszeres áramtermelést.

Az erőműhöz az amerikai Westinghouse cég szállította a berendezéseket, amellyel azonosat eddig még nem építettek sehol a világon. A Westinghouse egész sor újítást vezetett be a más erőművekben szerzett tapasztalatok alapján. Mindez növeli a biztonságot — állítják a jugoszláv szakemberek. Az elhasznált rádióaktív üzemanyag tárolása még mindig nem megoldott. Az eredeti elképzelés és a Westinghouse-al kötött szerződés szerint a rádióaktív hulladékot vissza kellett volna szállítani a Egyesült Államokba. Azóta módosul-

tak a szerződés előírásai: a rádióaktív üzemanyag Jugoszláviában marad. A szakemberek azt állítják, hogy 1938-ig mar megoldották a hulladékok tárolását. Gondot okoz a szabálytalan Száva folyó is. Az amerikai előírások szigorúan tiltják atomerőművek építését szabályozatlan folyókon. Áradás esetén ugyanis a rádióaktív víz eláraszthatja a termőföldeket.

Az erőmű évente 4,5 milliárd kilowattóra áramot termel majd, 6 ezer órányit működéssel.

A belgrádi Energoprojekt és a zágrábi Villamosenergia Gazdálkodási Intézet kimutatása szerint az ezredfordulón Jugoszláviának 232 milliárd kilowattóra villamos energiára lesz szüksége. Ezek szerint tehát még 9 atomerőművet kell építeni.

Az már biztos, hogy a második jugoszláv atomerő Zágráb közelében épül, de nincs még eldöntve, hogy milyen típusú legyen. A harmadik ismét Szlovéniában épül majd, Ljubljana közelében.

Még nem tudni — írja a Magyar Szó —, hogy valójában hány atomerőmű épül a századfordulóra, de annyi bizonyos, hogy nemcsak Szlovénia, Horvátország, hanem Szerbia, s ezen belül a Vajdaság is foglalkozik atomerőművek építésének gondolatával.

FAJLI PROBLÉMÁK ANGLIÁBAN

„Nagybritanniában a fajli probléma egyre súlyosabb és a júliusi városi zavargások az országban azt jelzik, hogy valami készül” — jelentette ki egy brit parlamenti bizottság.

Az alsóháznak küldött jelentésben a belügyi bizottság közölte, hogy Nagybritannia több mint kétfélmillió szinesbőrű lakosa közül „még sokan nem találták meg helyüket a brit társadalomban, és érthető a csalódottságuk.”

A bizottság a liverpooli eseményekre összpontosította figyelmét, hangsúlyozva, hogy „ami itt történt, azt minden angol városnak komolyan kell vennie, és nem lehet arra számítani, hogy a fajli megkülönböztetés egyik pillanatról a másikra nagától megszűnik.”

„A liverpooli szinesbőrűek szervezetei figyelmeztetnek bennünket: ami Liverpoolban történnik, az csak a kezdet” — ezzel egyetértünk — teszi hozzá a bizottság.

Nagybritanniában a munkanélküliség a 30-as évek óta nem volt olyan magas, mint most. (Júliusban 11%.) Liverpool, az egykor jelentős északnyugati kikötőváros, most különösen nehéz helyzetben van. A munkanélküliség aránya 40 százalékra becsülhető, ugyanez a városban élő feketék között pedig közel 60 százalékos. Liverpoolnak, az egykori rabszolgakereskedő kikötőnek XIX. század óta mindig volt szinesbőrű lakossága.

A bizottság azt javasolta a belügyminisztériumnak, hogy külön osztályt hozzon létre, amely a szinesbőrűek helyzetének javításával foglalkozna.

LAPID EGYIPTOMI TÉVÉSEKKEK TARGYALT

Joszeff Lapid, a Televizio és Rádióhatóság vezérigazgatója egyiptomi tévésekkel tárgyal.

A tárgyalás rendjén az a kérdés szerepelt, hogy az egyiptomi tévé egy bizonyos hullámsávon olyan erősen sugároz, hogy ez zavarja az izraeli tévéadás vételének lehetőségét. A tárgyalás kollektív légkörben, a kölcsönös jószándék jegyében folyt.

דעת הקהל העולמית כבר מודעת לבעיית ולחברג. לאחר שארה"ב העניקה תמיכה כבוד לדיפלומט השוודי. אנחנו לא יודעים, האם הוא עדיין בחיים: ייתכן שמחזיקים אותו בבית-כלא סובייטי, אך יכול להיות שכבר מומן הוא לא בין החיים.

אם וולנברג כבר לא חי, הרי הוא גם אחד מחללי-השואה ואם עדיין יש תקווה להצלתו, האמריקנים בוודאי יעשו הכל להחזרו.

בראש וראשונה מדובר כאן על ענין יהודי-הונגרי, כי כידוע ראל וולנברג הציל בימי-השואה בכודשפט יונה מ-30 אלף יהודים. הוושבני שענין וולנברג עניינו ה"איש של כל יהודי במצאע הונגרי וראוי היה שגם ההתאחדויות בארץ, המייצגות את אחינו יוצאי הונגריה היו שמים על ראש מעיינם הנצחה זכרו של הגיבור. שרצה להציל את כל יהודי הונגריה ושילם בחיי עבדו מאצ'וו.

VAN-E MÉG REMÉNY?

A világ felfigyelt a Wallenberg problémára, mert az Egyesült Államok törvényhozása fizetélt-amerikai állampolgárságot adott a svéd diplomátának. Hogy él-e még, azt nem tudjuk. Lehet, hogy egy szovjet börtönben szinylődik, de az szines kizárva, hogy már elpusztult.

Ha már nem él, mártirt gyászolunk a személyében. Az embe-riesség érvényesítéséért folytatott harcának lett az áldozata. Ha viszont él, reméljük, az amerikai diplomácia megnyitja számára a börtönajtót.

Igy vagy úgy, azt hisszük, elsősorban magyar-zsidó ügyről van szó, mert Raul Wallenberg a vézskorszak idején Budapesten tevékenykedett és 30 ezer illdözött megmentett. Célja az egész magyar-zsidóság megmentése volt. Így tehát a Wallenberg ügyet minden magyar-zsidó szemé-lyes ügyének tekinti. Helyesen tennék a magyar-zsidó törzsi szervezetek, ha demonstrálnák ezt a fényt most, hogy a Wallenberg ügy az érdeklődés homlok-terébe került.

LEGIKALÓZKODÁS?

NYUGAT-BERLIN. — Egy nyugatberlini törvényszék légika-lózkodás vádját emelte a 12 fia-tal lengyel ellen, aki szeptember 18-án eltérített egy lengyel utas-zsallító repülőgépet és Nyugat-Berlinben kényszerítette leszállás-ra. Az ügyészség két magyar szár-mazású utas ellen is vádat emelt, aki állítólag segítette a lenyeleket a gép eltérítésében. A gépben tartózkodó utasok közül a géprablókon kívül hatan kértek poli-tikai menedéket Nyugat-Né-metországban. A két magyart csak a kiegészítő vizsgálatok után állítják törvényszék elé. Az erede-ti hírtől eltérően nem egyetemi hallgatók, hanem ifjummunkások térítették el a gépet.

APRÓHIRDETÉSEK

● ALKALMLAG eladó 3 szobás, tele-sonos lakás 6 millió fontért, Maaolta Koltozás miatt. Beköltözhető 4 hónap mulva. Elkajam család, Bat-Jam, Hané-viim-n. 25.

UJ KELET

6770 Tel-Aviv, Hárakevet 52 FUGGETTEN NAPILAP Telefon: 330011

Főszerkesztő: S. HIMMELFARB

A szerkesztőség nem felel a hirdetések tartalmáért. — Kérásokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.